

Raisionjokilaakson
luonnonsuojeluyhdistyksen
Jäsenlehti 1/2009

Keväthankiainen

Raisiossa 1.3.2009

Raisonjokilaakson luonnonsuojeluyhdistys ry

Sähköpostiosoite

raisonjoki@lsy.inet.fi

Kotisivu

<http://personal.inet.fi/yhdistys/raisonjoki>

Hallitus 2009

Puheenjohtaja

Jan Hietanen
Huhkontie 4, 21280 Raisio
439 8779, 040 716 5129
jan.hietanen@dnainternet.net

Jäsenet

Varapuheenjohtaja

Marja Hietala
Kerttulantie 40, 21200 Raisio
050 520 1822
mhietala@suomi24.fi

Taloudenhoitaja, luontopolut

Kari Loikas
Polusmäentie 31, 21260 Raisio
438 3061, 040 532 0026
kari.loikas@utu.fi

Sihteeri, www-sivut

Eeva Ennola
Pasantie 14, 21280 Raisio
438 3560, 050 443 0353
eeva@tintti.net

Kauko Häkkilä
Syrjätie 14, 21220 Raisio
438 6526
kauko.hakkila@luukku.com

Salme Kangassalo
Kirkkoväärtinkuja 7 as 34
21200 Raisio
045 1329028
salme.kangassalo@raisio.fi

Kari Laine
Alatie 1, 21200 Raisio
438 7530, 040 587 7647
kari.r.laine@mwpower.fi

Helena Lehtonen
Uudentorpankatu 2 C 8, 21260 Raisio
438 6647, 040 551 5877
lehtonen@dnainternet.net

Hanna Loikas
Polusmäentie 31, 21260 Raisio
438 3061

Tuula Lundén
438 2313

Jarmo Salonen
Lehtokertunkatu 13, 21210 Raisio
040 833 6680
jarmo.salonen@deltamarin.com

Risto Terho
risto.terho@nettikirje.fi

Tuula Terä
Rypsikuja 4, 21200 Raisio
438 7234, 0500 808 329
tuula.tera@salo.fi
tuula.tera@pp.sak.fi

Varajäsenet

Kari Ennola
Pasantie 14, 21280 Raisio
438 3560
kari.ennola@tuorla.com

Eino Koivikko
Sorolaisenkatu 10, 21200 Raisio
438 1857, 0400 953 300

Unho Rokka
Kunnaankatu 17 as 34, 21200 Raisio
438 9466, 0400 573 847
herok@internet.net

Valkoinen talvi

Onpa mukava ettei tarvitse aloittaa tekstiä samalla tavalla kun viime talvena kun maa oli mustana eikä lumesta ollut tietoaakaan vielä helmikuun puolivälissä. Nyt kannattaa lähteä hiihtämään, luistelemaan, pulkkamäkeen ja rakennella lumiukkoja. Retkiluisteluakin voi harrastaa aivan kotikulmilla. Ei sitä tiedä milloin seuraavaksi on lunta ja jäätä.

Lama on iskenyt monen meidänkin työpaikalle mutta ei anneta sen vaikuttaa luontoharrastuksiin. Päinvastoin jos työttömyys tai lomautus osuu kohdalle niin luonnosta saa mukavasti piristystä päivään. Eikä maksa mitään.

Yhdistyksen toiminnassa ei lama näy. Talous on yhä kunnossa vaikka finanssikriisi mylertää maailmalla. Emme supista toimintaamme vaan järjestämme vuosittain uuttakin ohjelmaa.

Luontokoulun tilanne näyttää edelleen huolestuttavalta. Koulupuolella on suuret säästöpaineeet ja luontokoulu näyttää jäävän isojen asioiden jalkoihin. Toivottavasti saamme tukea jäseniltä ja Raision asukkailta taistelussa luontokoulun säilymisen puolesta.

Talviset Terveiset

Jan

Kuva: Toni Hietanen

Lumikko jälleen uhanalaisten listalle!

Luontokoulunopettaja Marjukka Kulmala

Tässä tulee uuden luontokoulunopettajan tervehdys, joka on valitettavasti aika murheellinen. Työssä ei kyllä ole valittamista; olen päässyt unelmieni hommaan kytättyäni Helenan eläkkeelle jäämistä vuosikaudet ;) Syy alakuloon on aivan toinen. Ei ole varmastikaan kovin suuri yllätys, että Raision kaupunki suunnittelee jälleen luontokoulun lakkauttamista. Syynä on taantumana takia käynnistetty säästöohjelma, jossa koulupuolelta yleisestikin on tarkoitus leikata suuria summia. Koska luontokoulun järjestämiseen ei ole mitään lakisääteistä pakkoa, se saa luonnollisesti varsin helposti kuolemantuomion. Säästöohjelma tehdään melkoisen nopealla aikataululla, sillä leikkauslistat pitäisi olla valmiina jo huhtikuun alkuun mennessä. Sen jälkeen luonnollisesti kaupunginhallitus ja -valtuusto harkitsevat, miten säästöt oikeasti toteutetaan. Mikäli luontokoulun halutaan säilyvän Raisiossa, puolustajien on syytä koota taas kerran rivinsä. Syksyllä tekemämme vetoamus herätti onneksi vastakaikua monessa tahossa. Toivotaan, ettei tämäkään tilanne lannista meitä kokonaan!

Työ itsessään on sujunut vanhan hyväksi havaitun kaavan mukaan. Yksi ikäluokka kerrallaan saapuu tänne hienoon ympäristöön oppimaan asioita luonnosta ja toivottavasti saamaan elämyksiä. Lokakuussa aloitin 4-luokkalaisten kanssa perehdyttämällä heitä luonnon syystapahtumiin. Suurimman vaikutuksen heihin taisivat tehdä mikroskoopeilla tutkitut silmut ja karikkeesta löydetty ötökät. Kolmasluokkalaisten kanssa aikamatkattiin kahden miljardin vuoden takaa Svekofennidien vuoristosta tähän päivään ja opittiin paljon uutta kallioperästä ja kivistä. Tiesittekö te, että luontokoulun takana avautuu vuoristomaisema ja dinosaurusiakin näimme! Ykkösluokkalaiset saivat huomata, että marraskuinenkin luonto on kaunis ja sieltä löytää paljon aarteita. Esikouluikäiset saivat ennen joulua tutustua luontokoululla asuvaan Lasse Lumikkoon ja opettelivat lumikon taitoja ja aistien käyttöä. Tämä vuosi puolestaan alkoi kakkosluokkalaisten kanssa vanhan kansanperinteen ja metsän tuntemuksen merkeissä. Kolmasluokkalaiset pääsivät havainnoimaan talven eliömaailmaa syksyisen kiviaiheen vastapainoksi. Tällä hetkellä on menossa esikoululaisten toinen ohjelma, jossa järjestetään pakkasukon sotkemat asiat luonnossa ja saadaan jo vihjeitä keväisestä Luonnotar-haltian vierailusta...

Täytyy vain jaksaa uskoa siihen, että ympäristökasvatuksella on tilausta jatkossakin ja taantumasta varmasti joskus vielä nouseaan. Sitten ei pitäisi olla kaupungillakaan enää verukkeita olla hoitamatta omaa osuuttaan siinä. Näin Kalevalan päivän aattona voisi mutista Väinämöisen tapaan: ”Vielä tulee päivä, jolloin minuakin (meitäkin) taas tarvitaan, saavatpa nähdä...”

Luontokoulussa lumikoista innostunut eskarilainen piirsi kuvan lumikosta, jonka poikanen on kiipeämässä sen selkään.

Koko Raisionlahti rauhoitettu

Koko Raisiolahden pohjukan vesialue ja ympäröivät rantakaistaleet on nyt rauhoitettu. Aikaisemmin ainoastaan lintutornin ympäristön alue oli luonnonsuojelualuetta.

Rauhoitusmääräykset ovat seuraavat:

1. Alueella on kielletty

- ✂ maa- ja vesirakentaminen sekä kaikenlainen muu maa-erän vahingoittaminen ja maa-ainesten ottaminen
- ✂ rakennusten, laitteiden, teiden ja polkujen rakentaminen
- ✂ kasvien ja kasvinosien ottaminen ja vahingoittaminen
- ✂ metsästys, selkärangaisten eläinten tappaminen, pyydystäminen, häiritseminen ja pesien vahingoittaminen sekä selkärangattomien eläinten pyydystäminen keräämistä varten
- ✂ suunnistus- ym. maastokilpailut ja harjoitukset
- ✂ kotieläinten ulkoiluttaminen merkityn polun tai kevyen liikenteen väylän ulkopuolella
- ✂ kaikenlainen muu toiminta joka saattaa huomattavasti vaikuttaa kasvillisuuden ja eläimistön säilymiseen
- ✂ liikkuminen maastoon merkittyjen alueiden ulkopuolella 1.4. - 31.7.
- ✂ liikkuminen moottoriajoneuvolla, polkupyörällä tai ratsain

Kuva: Toni Hietanen

2. Edellä olevat säännökset eivät estä

- ✂ laiduntamista eikä siihen liittyviä toimenpiteitä
- ✂ olemassa olevien laitureiden ja veneväylien kunnossapitoa edellyttäen että ruoppausmasinat sijoitetaan rauhoitusalueen ulkopuolelle
- ✂ olemassa olevien ojien ylläpitoa
- ✂ kalastusta 1.8. - 31.3. välisenä aikana
- ✂ alueen käyttöä luonto-opetuskohteena liikkumisrajoitukset huomioiden
- ✂ olemassa olevien viranomaislupien ja -päätösten mukaisia toimenpiteitä
- ✂ kevyen liikenteen väylien normaalia käyttöä ja kunnossapitoa

3. Poikkeus rauhoitusmääräyksiin

Edellä olevista rauhoitusmääräyksistä saadaan Lounais-Suomen ympäristökeskuksen hyväksymän suunnitelman mukaan poiketa, mikäli se ei vaaranna suojelun tavoitteiden toteutumista.

Rauhoituksen perustelut:

Alue sisältyy valtioneuvoston hyväksymään lintuvesiensuojeluohjelmaan. Se muodostaa kasvistoltaan ja vesistöltään monipuolisen ja edustavan lintuvesialueen

lähde: Lounais-Suomen Ympäristökeskuksen päätös LOS-2003-L-420-251 1.12.2008

Sinivuokko (*Hepatica nobilis*)

Annika Söderlund

Kuva: Wikimedia Commons

Sinivuokko on kasvi, joka valkovuokon ja leskenlehden tavoin kuuluu kevään ensimmäisinä kukkiviin kasveihin. Oman huomioni sinivuokossa herättää paitsi sen varhainen kukinta talven jälkeen, mutta myös sen upea sinertävä väri, joka pistää esiin muun kasvillisuuden seasta. Tuntuukin välillä miltei mahdottomalta ajatukselta, että kasvi on täysin luonnontilainen, eikä se ole levinnyt metsiin puutarhoista tai istutuksilta.

Tarkkailin lajia noin kuukauden pituisen ajanjakson ajan aina maan alta puskevien lehtien ja nuppujen kukkaan puhkeamisesta aina kasvin kuihtumiseen saakka. Seurasin sinivuokkoja pääsääntöisesti Kemiössä, Västanfjärdissa, sekä Raisiossa Pomponrahkan luonnonsuojelualueella. Alue olikin siis pääasiassa metsää, mutta kasvi puski esiin hanakasti myös teiden varsilla.

Useina tarkkailuni viikonloppuina sää oli erityisen lämmin, jopa yli +20C. Ensimmäisen sinivuokkohavaintoni tein Kemiössä jo 20.4, jolloin sinivuokot olivat vielä nupulla.

Lajin seurantani tapahtui keskimäärin 2-4 päivää viikossa. Lajin tarkkailu perustui sinivuokon kukinnan seuraamiseen, sekä sen kestoon. Samalla tarkkailin sinivuokon kasvupaikkoja, sekä niiden vaihtelua. Myös sinivuokkojen eri sävyjen vaihtelut kiinnittivät huomioni, sillä vuokkojen sävyt eivät olleet aina joka paikassa identtiset, vaan väriskaala vaihteli vaaleansinisestä tummaviolettiiin vivahtavaksi.

Sinivuokko on monivuotinen, 8–20 cm korkea lehtojen ja lehtomaisten metsien ruohokasvi. Joka kesä se kasvattaa uusia lehtiä ja kukkanuppua kasvutuppaaseensa. Suotuisissa kasvuolosuhteissa sen kasvutuppaassa voi keväisin olla runsaasti 10-15 cm:n korkuisia kukkavanoja.

Sinivuokon kauniit, kolmilapaiset lehdet ovat vihreitä myös talvella, sillä kukan lehtilavat eivät lakastu syksyisin vaan säilyvät vihreinä talven yli lakastuakseen siten hiljalleen vasta seuraavan vuoden kesäkuussa. Ne ovat viettäneet talven pehmeän lumivaipan alla vihreät lehdet painautuneena tiukasti sammaleen pintaan. Kevään lämpö saa ne heräämään jo varhain kun muu kasvillisuus vielä uinuu kaikessa rauhassa ja ympäröivä metsämaa on vielä karu ja paljas. Uudet lehdet aloittavat kasvun kukinnan päätyessä.

Suomessa sinivuokko aloittaa kukintansa jo huhtikuun puolen välin aikoihin ja kukinta loppuu toukokuun alussa. Tänä vuonna poikkeuksellisen lämpimästä keväästä johtuen kukintaa oli havaittavissa Etelä-Suomessa jo aivan huhtikuun alkupuolella.

Sinivuokolla on yleisimmin siniset tai sinivioletit kukat. Toisinaan kukkia tavataan myös valkoisen sävyissä, ja kalkkipitoisessa emäksisessä maassa kasvaessaan kukat voivat tulla punaisiksi. Lehdet ovat nahkeat, kolmihalkoiset, talvivihreät ja ne kasvavat ruusukkeena. Juuri on pystykasvuinen.

Sinivuokon juuristo on lyhyt, eikä se pysty juurikaan lisääntymään juuristonsa kautta kuten sen lähisukulainen valkovuokko. Kasvi lisääntyykin siemensyntyisesti ja mm. vuokkometsän muurahaiset levittävät sen siemenpähkylöitä ympäröivään maastoon. Pähkylöiden rasvapi-
toinen lisäke houkuttelee muurahaisia kuljettamaan niitä, mutta harva kuitenkin joutuu paikkaan, jossa on mahdollisuus juurtua ja aloittaa uusi kasvu.

Sinivuokon laajimmat esiintymisalueet ovat Etelä- ja Lounais-Suomessa, mutta levinnäysalueet kattavat myös Hämeen, Satakunnan sekä Kaakkois-Suomen lehtomaiset metsät. Sinivuokkoa tavataan luonnonvaraisena kasvinaesiintyminä myös aina Vaasan-Joensuun korkeudelle asti.

Sinivuokko on sekä kivikkoisten lehtorinteiden että ravinteikkaiden lehtojen laji. Hyvänä esimerkkinä esimerkiksi Ruissalon sinivuokkokasvustot ovat suhteellisen pienialaisia, mutta lajia voi tavata saarella kauttaaltaan. Sen esiintymät ovat monin paikoin kuitenkin hujonneet ja harvenneet varsinkin taajamien läheisyydestä, runsaan poiminnan vuoksi.

Onko sinivuokko rauhoitettu?

Aikaisemmin sitä on kerätty paljon, minkä seurauksena sinivuokko väheni. Nykyään sinivuokko on taas runsas, mutta ei sitä silti kohtuuttomasti kannata keräillä.

Rauhoitetun kasvin tai sen osan poimiminen, kerääminen, irtileikkaaminen, juurineen ottaminen tai hävittäminen on kielletty. Sinivuokon kaupallinen myynti on kiellettyä ja vastuullinen luonnossa kulkija ihailee niitä siellä minne ne luontaisesti ovat juurtuneet yrittämättä esim. kaivaa kasvia ylös istuttaakseen tämän omaan puutarhaansa.

Sinivuokko ja yleisempi valkovuokko eivät ole rauhoitettuja. Sama koskee valkoista sinivuokkoa.

Sammakko

Berta Koivula

Suomessa tavataan kahta sammakkolajia: viitasammakkoa ja sammakkoa, sekä näiden lisäksi rupikonnia. Sammakko on Suomen runsaslukuisin ja tunnetuin sammakkoeläin, ja sitä tapaa koko Suomen alueella.

Sammakon ruumiinmuoto on tyyppillisen sammakkomainen ja tanakkarakenteinen. Sammakko on 6-8 cm pitkä, ja naaras on noin 9 cm. Sammakkoilla on ulkonevat silmät, eikä sillä ole lainakan korvia. Iho on paljas ja sileä, ja tuntuu kylmältä. Sammakoiden väritys vaihtelee paljon, mutta päävärinä on yleensä ruskehtavan punertava, harmahtava, vihertävä tai kellertävä ja usein tummalaikullinen. Kyljet ovat juovikkaat tai laikukkaat, ja vatsapuoli vaalea, harmahtava tai kellertävä. Vastan keskiosassa on myös marmorikuviointia. Kuono on ylhäältä katsoen tylppä, sivulta katsoen kärjestä jyrkästi alaspäin kaartuva. Takajaloissa sammakoilla on suuret räpylät.

Suomen sammakkoeläimistä sammakko on yleisin, ja sitä tavataan koko Suomessa pohjoisinta Lappia myöten. Runslukuisimmillaan sammakko on Etelä- ja Keski-Suomessa, ja on myös rauhoitettu eläin. Sammakot viihtyvät kosteissa ympäristöissä, ja niitä tapaa useimmiten puutarhoissa, metsissä, niityillä ja soilla. Kutunsa sammakko laskee mieluiten reheväkasvuiseen, runsasvetiseen lampeen, mutta vaihtoehtoisia kutupaikkoja ovat myös pienemmän lätäkök, ojat tai järvien rannat.

Sammakot lisääntyvät munimalla. Lisääntyminen sijoittuu huhti-kesäkuulle, ja kutupaikoiksi kelpaavat erilaiset ojat ja lammikot. Koiraat odottelevat naaraita kutupaikoilla suurin joukoin ja houkuttelevat niitä kurnuttamalla. Naaras munii veteen mätimunia, joiden päälle naaraan selässä oleva koiras laskee siemennesteen, eli lisääntyminen tapahtuu ulkoisesti. Naaras voi munia jopa useamman tuhannen mätimunun, jotka turpoavat muninnan jälkeen ja nousevat pintaan yhtenäisenä, hyytelömäisenä massana. Kutu laajenee kun munien ympärillä oleva hyytelö imee vettä. Lopulta munista kuoriutuu poikasia, nuijapäitä. Toukalle kehittyy ensin takaraajat ja vasta sitten eturaajat. Pырstö surkastuu vähitellen. Sammakko on sukukypsä noin neljän vuoden ikäisenä ja voi elää jopa 15-vuotiaaksi.

Sammakko on hämääriaktiivinen eläin, mutta sateiden jälkeen se voi liikkua myös päiväsai-kaan. Kesäisin sammakko on pääasiassa maaeläin, jolloin se liikkuu maan rajassa. Kutuaikaan sammakot kerääntyvät lammikoille, jolloin ne viihtyvät muutaman viikon yksinomaan vedessä siis kutuaikaan. Sammakot liikkuvat joko voimakkailla takajaloillaan hyppien tai kävellen. Vedessä ne uivat sammakkoa, joka on takaräpylöiden avulla hyvinkin nopeaa. Ravintona sammakot käyttävät pieniä selkärangattomia, kuten hyönteisiä, hämähäkkejä, kastematoja ja etanoita. Pienet saaliit ne pyydystävät tahmean kielensä avulla, ja isommat ötökät suoraan suuhunsa poimimalla.

Sammakon talvehtiminen alkaa maamme eteläosissa syys-lokakuussa, pohjoisessa aikaisemmin. Yölämpötilojen laskiessa syksyllä nollan tienoille sammakot lopettavat syömisen

ja vaeltavat talvehtimispaikkaan. Kesällä sammakot keräävät vararavintoa, jonka turvin ne pyrkivät selviytymään talvesta ja kevään kutupuuhista. Talvehtiminen tapahtuu horroksessa joko vesien pohjamudassa tai maalla erilaisissa maakoloissa ja kivien alla. Jos sammakon käyttämä vesi jäätyy pohjaan saakka tai ne eivät maalla ollessaan pääse roudan alapuolelle, niiden selviytymismahdollisuudet kylminä talvina ovat heikot. Lämpötilan ylittäessä keväällä +5 astetta sammakot alkavat kömpiä esiin ja suuntaavat kohti lisääntymisalueita.

Sammakkoeläimiä uhkaa maailmanlaajuisesti sukupuuttoon kuoleminen. Arvioidaan, että ainakin kolmasosa tullaan menettämään lähitulevaisuudessa. Uhkana ovat mm. saasteet, eivätkä kaikki sammakot kykene sopeutumaan kaupungistumiseen/kaupungissa tapahtuviin muutoksiin. Esimerkiksi suuret rakennushankkeet saattavat tuhota sammakoiden asuinalueita.

Sammakkoja uhkaavat sopivien elinympäristöjen häviäminen, ilmaston muuttuminen, saasteet sekä hyönteismyrkyt (sammakoiden iho läpäisee herkästi ympäristömyrkyjä ja tavallisetkin puutarhamyrkyt saattavat olla kohtalokkaita sammakoille), vieraat tulokaslajit sammakoiden elinympäristössä ja pyydystys ruokapöytiin/lemmikeiksi. Afrikasta on levinnyt vähitellen myös vakava kokonaisia sammakkokantoja tappava loissieni.

Sammakoiden tuhoaminen on yritetty estää maailmanlaajuisella hätäohjelmalla, ja koska paikallinen apu ei ole aina tehokasta, jotkut eläintarhat, kuten Korkeasaari, ovat ottaneet luokseen sammakoita ja levittäneet sammakotietoisuutta.

Täytyy muistaa että sammakko on rauhoitettu eläin, ja myös Suomessa sammakoita uhkaa esimerkiksi myrkyt sekä rakentaminen.

Kevätseuranta

Seurasin lähes kuukauden ajan läheisessä ojassa ollutta sammakonkuttua.

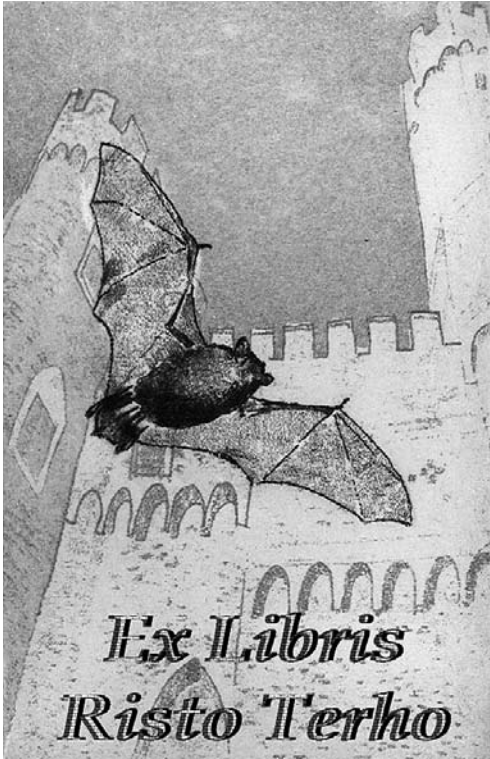
- 20.4.2008** Hieman kolea, pilvinen sää. Läheiseen ojaan on ilmestynyt sammakonkuttua kolmessa erillisessä rykelmässä, ja ne kelluvat kaikki nyt veden pinnalla.
- 27.4.2008** Ilma on pilvinen, muttei ole kovin kylmää. Ei myöskään tuule. Sammakonkudun mustat täplät ”sikiöt” muuttuneet pyöreästä muodosta viivamaisiksi viiruiksi.
- 30.4.2008** Sammakonkudut ”repeytyneet” useaksi pienemmäksi rykelmäksi. Osa viirumaisista olioista kudun sisällä liikahtelee selkeästi, ja nuijapää-muoto alkaa joillain jo erottua. On kuuma ja aurinkoinen päivä.
- 2.5.2008** Sammakonkudun lima kadonnut kokonaan, ja vedessä näkyy lukuisia pienen pieniä nuijapäitä. Pilvinen mutta melko lämmin päivä.
- 10.5.2008** Ollut todella kuuma ja aurinkoinen viikko. Nuijapäät ovat pysytelleet saman kokoisina. Kuumien viikon vaikutus näkyy jo ojan kuivumisena, vettä on haihtunut paljon ja osa läheisistä ojista jo kuivuneet kokonaan.
- 16.5.2008** Oja, jossa sammakonkudut olivat ja jossa nuijapäät asustelivat, on kuivunut kokonaan. Luultavasti myös kaikki sammakonkalut menehtyneet ilman vettä.

Miten minusta tuli lepakkomies

Risto Terho

Oli juhannusyö parikymmentä vuotta sitten. Nautiskelimme valoisan suviyön lämmöstä pihamaalla. Nurmikolla seisoskellessamme aloimme kiinnittää huomiota toistuvasti ylitsemme lentelevään pikku otukseen. Kirkasta taivasta vasten sen edesottamuksia oli helppo seurata. Se näytti lentävän aika säännönmukaista reittiä pihamme ja kotitiemme yllä. Tein pientä leikittelyä lepakon kanssa. Kun se oli lähestymässä meitä, heitin tennispallon korkealle suoraan ylöspäin. Lepakko oli selvästi joko hämmästynyt tai utelias tämän reitilleen ilmaantuneen lentävän esineen suhteen. Se ryhtyi lentämään pientä ympyrää lennossa olevan pallon ympärillä ja yritti ilmeisesti selvittää kohteen olemusta.

Useita vuosia myöhemmin koin seuraavan läheisen lepakkokontaktin. Oli myöhäissyksyinen iltapäivä ja ulkoilman lämpötila oli nollan paikkeilla. Olimme vaimoni kanssa menossa rakennukseen, joka oli ollut jonkin aikaa tyhjillään. Kun avasimme ulko-oven, niin kuulimme vienon vinkaisun. Äännähdyksen päästäjä oli ulko-oven sisäpuolella roikkuva lepakko. Äimistellesämme siinä lepakon outoa lepopaikkaa se nousi siivilleen ja katosi nollanhuuruiseen syysmaisemaan.

Pari vuotta edellisen tapauksen jälkeen eräänä heinäkuisena iltapäivänä havaitsin pihallamme sokkelin vieressä ryömivän pienen lepakon. Se oli selvästi outoon aikaan oudossa paikassa. Pudonnut pienokainen oli ilmeinen merkki siitä, että ullakollamme majaili tuolloin ainakin pieni pohjanlepakkoyhdyskunta. Siirsin pienen nahkasiiven pois keskeltä pihaa suojaiseen halkopinoon. Sieltä se oli seuraavana päivänä kadonnut.

Samoihin aikoihin olin kuullut juttuja Turussa toimivasta lepakkokerhosta. Olimme napsineet pihamaan pikkuisesta ryömijästä joitakin valokuvia, ja päätin lähettää pari kuvaa tunnistusta varten Ari Karhilahdelle. Hän vastasi varsin pian ja kertoi kuvauksemme kohteena olleen nuoren pohjanlepakon. Samalla Ari kertoi lepakkokerhon lähiajan ohjelmasta ja toivotti tervetulleeksi, jos asia sattuisi kiinnostamaan. Ja kiinnostihan se. Koukuun jäin.

Kuva: Risto Terho

Piharakennuksemme sokkelilla venyttelevä nuori pohjanlepakko

Oltuani jonkun aikaa mukana Turun lepakkokerhon toiminnassa alkoi kiinnostukseni jo kasvaa sellaisiin mittoihin, että hyppäsin mukaan detektoreiden yhteishankintaporukkaan. Sitä tietä minusta tuli ultraäänidetektorin onnellinen omistaja.

Tiedon lisääntymisen ja detektorin hankinnan myötä myös kiinnostus omakohtaisten havaintojen tekemiseen kasvoi. Kiertelin eri puolilla Raisiota ja Turun länsiosissa. Löysin useita kiinnostavia lepakkopaikkoja, niistä mainittavimpina Raisionlahti maantiesiltojen luona sekä Haunisten allas. Detektorihavaintojen myötä saatoin myös todeta, että kotimme sijaitsee varsin hyvän lepakkopaikan tuntumassa.

Lepakkolajeista pohjanlepakko on useimmiten osunut havaintopiiriini, mikä ei sinänsä ole ihme. Se on Suomen yleisin lepakkolaji. Sen ääntely on varsin helppo tunnistaa detektorilla, ja sen lentokäyttäytyminen on sangen bongariystävällistä. Se lähtee liikkeelle jo ennen pilkkopimeää. Kuulaina kesäiltoina sen kaartelua voi melko helposti seurata. Pohjanlepakoita voi tavata melkein minkälaisessa ympäristössä tahansa.

Toinen usein havaintopiiriini osunut laji on vesisiippa. Sekin vaikuttaa epätieteellisellä näppituntumalla varsin runsaslukuiselta. Vesisiipan esiintymispaikat ovat kuitenkin rajatummat, mutta siellä missä niitä on, voi niitä olla melko runsaasti pienelläkin alueella.

Detektori on ollut usein mukana myös matkatavaroiden joukossa sekä kotimaassa että ulkomailla. Eri puolilta Eurooppaa on löytynyt varsin monipuolinen lepakkoäänimaailma. Oma tietämykseni ei ole riittänyt äänien ja täydentävien näköhavaintojen perusteella tapahtuvaan lajimääritykseen, mutta varsin vaikuttavia elämyksiä olen päässyt kokemaan mm. aivan Ateenan keskustassa ja Maltalla.

Viime syksynä kävimme lomamatkalla Australiassa. Oli mahtava kokemus kohdata Australian isot hedelmälepakot, lentävät ketut. Niitä oli satamäärin sekä Sydneyn kasvitieteellisessä puutarhassa että trooppisen Cairnsin kaupungin keskuspuistossa. Vaikutelma oli suorastaan aavemainen, kun valtava joukko isokokoisia lepakoita nousi illan hämärtyessä siivilleen ja suunnisti jonnekin. Seuraavana päivänä ne kuitenkin taas roikkua kököttivät puiden oksistoissa.

Panin merkille australialaisten silmiinpistävän myönteisen suhtautumisen näihin kaupunkien keskustojen asukkeihin. Niitä on hyvin paljon ja tiheässä melko rajatulla alueella. Sen seurauksena näiden oleskelualueiden liepeillä tuntuu aika voimakas ulosteen ja virtsan haju. Lisäksi lentävät ketut ovat myös lepäilyaikanaan sangen äänekkäitä. Ne eivät päästä ultraääniä, vaan raakkuvat vähemmän esteettisellä tavalla. Tästä huolimatta kaupunkilaiset pyrkivät suojelemaan niitä. Tosin Sydneyssä pohditaan keinoja lepakoiden puustolle aiheuttamien tuhojen vähentämiseksi.

Yöretkilläni olen oppinut varsin paljon lepakoiden edesottamuksista. Tiedon ja kokemuksen lisääntyessä olen myös oppinut tajuamaan sen, miten salaperäisiä ja vaikeasti tutkittavia otuksia lepakot ovat. Sen myötä annan suuren arvon lepakkotutkimukselle. Se on todella haasteellista ja vaativaa hommaa.

Kuusi: Risto Terho

Kuvia lentävistä ketuista Sydneyn kasvitieteellisessä puutarhassa.

Lepakot ja lepakkoharrastus Suomessa

Kuva: Emma Kosonen

Isoviiksisipiä lepäilee vaahteranlehdellä

Esitelmätilaisuus 21.4. klo 18.00-19.30 Raision kaupunginkirjaston Martinsalissa

Biologi **Emma Kosonen** Turun lepakkerhosta kertoo kuvien kera lepakkojen elämästä. Suomen lepakkolajisto käydään läpi ja kurkistetaan nahkasiipien vuodenvuoroon. Lisäksi tutustutaan lepakkoharrastukseen.

Tilaisuus järjestetään yhteistyössä Raision työväenopiston kanssa.

Luontoa lähellä!

Raisionjokilaakson luonnonsuojeluyhdistys ry:n kevätkokous

26.3.2009 klo 18.30 Luontokoulu Lumikossa (Hulvelankatu 35).

Kokouksen jälkeen **Ari Karhilahti** esittelee lähiluontokohteita kuvien kera. Tule mukaan kuulemaan retkivinkkejä!

Kahvitarjoilu

Toimintakertomus vuodelta 2008

Raisionjokilaakson luonnonsuojeluyhdistys ry

Kokoukset ja jäsentiedotteet

- ✂ Yhdistyksen hallituksen kokoukset pidettiin luontokoulu Lumikossa. Hallitus kokoon-tuivuonna 2008 5 kertaa.
- ✂ Kevätkokous pidettiin 27.3. luontokoulu Lumikossa.
- ✂ Syyskokous pidettiin 13.11. Turun Ekotorilla. Kokouksen jälkeen Anu Syrjänen piti esitelmän kierrätyksestä ja ekotorin toiminnasta ja kertoi uusista jätemääräyksistä. Esitelmän jälkeen tehtiin tutustumiskierros ekotorilla.
- ✂ Vuoden päätöstilaisuus hallituksen ja hyvien yhteistyökumppaneiden kesken vietettiin 23.11. Krookilan kotiseutukeskuksessa.
- ✂ Luonnonsuojelupiirin kokouksiin osallistuttiin keväällä ja syksyllä.
- ✂ Jäsenille toimitettiin kaksi jäsenlehteä, joissa ilmoitettiin kokouksista, tapahtumista, retkistä ja toimintamme sisällöstä, sekä julkaistiin jäsenten kirjoituksia.
- ✂ Jäseniä oli yhdistyksessä vuoden lopulla yht. 153, joista perhejäseniä 14 ja lahjoittaja-jäseniä 4.

Tapaukset, kisat ja retket

- ✂ Pöllöjen kuunteluilta järjestettiin tiistaina 4.3. ja osallistujia oli 10 henkeä.
- ✂ Pöllöretkelle lähdettiin seuraavana päivänä 5.3. alkuillasta Harkon edestä kimppakyydeillä. Retki suntautui Mynämäen, Nousiaisten ja Vahdon asumattomille metsäseuduille. 11 retkelle osallistujaa kuuluivat illan aikana viirupöllön puhkunaa ja viiden eri helmipöllön puputusta. Kovaääninen laulujoutsenparvi lensi aivan retkeläisten yläpuolelta.
- ✂ Uikkupolun kunnostustalkoissa 10.4. siivottiin roskat talven jäljiltä, tyhjennettiin roskikset ja niitettiin lintutornin ympäristöä.
- ✂ Hallituksen pönttötalkoissa 15.4. tehtiin ja asennettiin/huollettiin pönttöjä Friisilän pihapiiriin..
- ✂ Pönttötalkoissa 17.4. nikkaroi 30 lintujen ystävää pönttöjä omalle tai naapurin pihalle. Pönttöjen etuseinät oli tällä kertaa porattu valmiiksi ja se helpotti järjestäjien työtä. Turun Sanomien toimittaja oli mukana talkoissa ja teki näyttävän jutun lehteen.

- ✚ Lintujen tiirailuitoja järjestettiin Raisionlahdella perinteiseen tapaan. Tiirailijoita oli joka kerta mukana parisenkymmentä ja lintulajeja havaittiin yhteensä 60.
- ✚ Raision kirjaston Martinsalissa järjestettiin lintuesitelmä 24.4. aiheena Raisionlahden yleisimmät lintulajit Esitelmöitsijänä toimi Arto Kalliola TLY:stä.
- ✚ Peruskoululaisten luontokisat Friisilän luontokeskuksessa ja Kuuankuoren maastossa pidettiin 9.5. ja yhdistyksen edustajat toimivat perinteiseen tapaan avustajina rasteilla.
- ✚ Kevätretki tehtiin 4.6. Naantalintalossa Kultarantaan. Pikkubussillinen osallistujia sai kuulla ylipuutarhuri
- ✚ Matti Tuomisen mielenkiintoisen opastuksen Kultarannan historiasta ja nykypäivästä.
- ✚ Friisilän pihatapahtuma 25.5. keräsi noin 100 osallistujaa luontokeskuksen pihapiiriin vaihtamaan kasveja ja nauttimaan tapahtuman muusta annista. Pajupillissä ja luontokoulussa avoimet ovet. Raision kaupungin viheryksikkö oli mukana antamassa asiantuntevaa viherneuvontaa.
- ✚ Yölaulajaretki polkupyörillä tehtiin 3.6. Yön ääniä kuuntelemaan osallistui 12 henkilöä.
- ✚ Bird life suomen järjestämään lasten lintupäivään osallistuttiin kahden joukkueen voimin.
- ✚ Tuulilanketia koetettiin näyttää talkoovoimin kahteen kertaan mutta rankkasade esti molemmilla kerroilla viikatteen käytön..
- ✚ Luonnonkukkien päivän kasviretki järjestettiin yhteistyössä Raision kaupungin viheryksikön kanssa. Pirkko Kukkola toimi oppaana Friisilän ja Hulvelatalon puistoympäristöön suuntautuneella retkellä. Osallistujia oli valittavan vähän vaikka retkikohteeksi valittiin erittäin helppokulkuinen maasto.
- ✚ Raisiopäiville osallistuttiin järjestämällä ohjelmaa Friisilässä. Luontonäyttely Pajupilli oli auki. Friisilän pihapiirissä vieraili n.100 henkilöä.
- ✚ Raisiopäivien yhteydessä järjestettiin lepakkoretki 29.8. Huhkon kartanon ja Raisionjoen ympäristössä. Biologi Emma Kososen opastama Euroopan lepakkoyön lepakkoretki houkutti paikalle 80 lepakkofania kaikissa ikäluokissa. Myös lepakot olivat liikkeellä, heti lähtöpaikalla saatiin ihastella pohjanlepakoiden saalistusta ja Raisionjoen yllä lenteli useita vesisiippoja.
- ✚ Lapsille ja nuorille suunnattu susisafari järjestettiin yöretkenä Mynämäen ja Yläneen rajamaille 27-28.9. Susia ei tällä kertaa kuultu mutta laavulla vietetty yö jää varmasti pienten retkiläisten mieleen. Oppaina susiretkellä olivat Kari Ennola ja Janne Svärd.

- ☛ Syysretkelle mentiin 11.10 Yläneen luontokabinettiin ja sen jälkeen patikoitiin Vaskijärven maaston reitistöjä muutama kilometri laavulle grillaamaan ja nauttimaan eväitä. Osallistujia oli 20.

Aloitteet, toimet ja kannanotot

- ☛ Raision ja Ruskon rakentamista ja kaavoitusta on seurattu ja alkuperäisen luonnon säilymisestä ollaan oltu edelleen huolissamme.
- ☛ Ruskon osayleiskaavaehdotukseen otimme kantaa koska sen toteutumisella sellaisenaan olisi suuret vaikutukset Haunisten altaan ympäristön ja Pomponrahkan luontoon.
- ☛ Raisionlahden hoitosuunnitelman toteutusta on seurattu huolestuneena. Ilahduttavaa on että Raisionlahti on nyt kokonaisuudessaan luonnonsuojelualuetta.
- ☛ Jätimme yhdessä useiden ympäristötahojen kanssa vetoomuksen luontokoulu Lumikon jatkumisen turvaamiseksi Raision kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle. Vastauksena saatiin lupaus luontokoulun jatkumisesta vuonna 2009.

Friisilän luontokeskus ja luontokoulu

- ☛ Pajupilli oli avoinna yleisölle yleisötapahtumien ja tilaisuuksiaen yhteydessä. Säännöllisestä sunnuntaipäivystyksestä on toistaiseksi luovuttu vähäisen kävijämäärän takia. Luontokoululaiset vierailevat Pajupillissä lähes päivittäin joten kävijöitä riittää. Ari Karhilahti on täydentänyt vitriinejä muutamalla uudella linnulla. Sulkakokoelma saatiin lahjoituksena.
- ☛ Lintujen talviruokinnasta huolehdittiin Friisilässä ja lähialueen metsissä entiseen tapaan yhdessä luontokoulun kanssa.
- ☛ Luontokoulu Lumikossa alusta asti opettanut Helena Lehtonen jäi syksyllä eläkkeelle. Helenan tilalle on nyt palkattu vuodeksi uusi opettaja mutta luontokoulun tulevaisuus näyttää erittäin epävarmalta.

Luontopolut

- ☛ Luontopolkujen hoitoon panostettiin normaalisti siivoamalla polut säännöllisesti ja kunnostamalla tarpeen mukaan. Keväällä pidettiin kauden avajaisiksi Uikkupolun siivoustalokoot, ja päivystyskierrokset suoritettiin säännöllisesti. Uuden sopimuksen mukaan tarvikkeet saadaan nyt kaupungilta. Kaupunki on hoitanut omaa osuttaan kunnostamalla pitkospuita ja toimittamalla lsy:lle viittoja ym. tarvikkeita.
- ☛ Ulkoilureitistöjen hoitoon ja kehittämiseen liittyviin palavereihin on osallistuttu.

Kotisivut

- ✚ Yhdistyksen internet-sivuja on pidetty ajan tasalla ja sisältöä on edelleen kehitetty. Esim valokuvia tapahtumista on voinut katsella verkkoalbumin kautta. Hallituksen jäsenten käytössä olevia sivuja on käytetty sisäisen tiedottamisen kanavana.

Muuta toimintaa

- ✚ Yhdistys jakoi Raision yläasteen opiskelijoille kannustusstipendeinä luontokirjat . Vuonna 2008 stipendin saivat: Vilma Rantalainen 9L, Teemu Sahlström 9F ja Alekski Kaunisto 9J.
- ✚ Raision lukion ympäristöekologian kurssilaiset ovat osallistuneet innokkaasti yhdistyksen tapahtumiin ja jäsenlehden tekoon.
- ✚ Yhdistyksemme edustaja Kari Laine on ollut luonnonsuojelupiirin hallituksessa ja jatkaa siellä edelleen.
- ✚ Ympäristölautakunnan asioita ja siellä päätettäviä asioita on vuoden 2008 aikana seurattu ja tarvittaessa tuotu hallituksen käsittelyyn.
- ✚ Nesteen öljynjalostamon laajennushankeen suunnitelmia on seurattu.

Yhdistyksen toimihenkilöt

- ✚ Yhdistyksen puheenjohtajana on toiminut Jan Hietanen. Varapuheenjohtajana ja leikekirjan hoitajana toimi Tuula Terä. Sihteerinä ja web-vastaavana on toiminut Eeva Ennola ja taloudenhoitajana Kari Loikas.
- ✚ Yhdistyksen hallituksen muina jäseninä ovat toimineet Salme Kangassalo, Marja Hietala, Kauko Häkkilä, Aila Korhonen, Helena Lehtonen, Kari Laine, Hanna Loikas, Tuula Lundén ja Pekka Tuomola
- ✚ Varajäseninä ovat toimineet Eino Koivikko, Juho Lundén ja Unho Rokka.

Raisiossa 26.2.2009 Raisionjokilaakson luonnonsuojeluyhdistys ry:n hallitus

Tervetuloa jäseneksi!

Voit liittyä Raisionjokilaakson luonnonsuojeluyhdistys ry:n jäseneksi liittymällä Suomen luonnonsuojeluliittoon. Jäsenmaksu vuonna 2009 on 28€ (opiskelijat 20€, perhejäsenet 10€). Jäseneksi liittyminen onnistuu myös ilmoittamalla yhdistyksen sähköpostiosoitteeseen raisionjoki@lsy.inet.fi. Jäsenetuina saat kaksi kertaa vuodessa ilmestyvän jäsenlehtemme ja SLL:n 6 kertaa vuodessa ilmestyvät Luonnonsuojelija-.lehden, sekä muita etuja joista löydät tietoa mm. kotisivuiltamme.

Raisionjokilaakson luonnonsuojeluyhdistyksen tapahtumakalenteri

Pöllöretki	4.3. klo 17.30	Lähtö kaupungintalon edestä
Kevätkokous ja Ari Karhi- lahden esitelmä	26.3. klo 18.30	Luontokoulu Lumikko (Hulve- lankatu 35).
Uikkupolun hoitotalkoot	2.4. alk. klo 18.00	Kokoonnutaan Raisionlahden lintutornin parkkipaikalla
Pönttötalkoot	16.4. klo 18	Friisilän luontokeskuksen pihassa (Hulvelankatu 35). Kaikki tarpeet ja ohjeet saa paikanpäältä.
Lepakkoesitelmä	21.4. klo 18.00-19.30	Raision kaupunginkirjaston Mar- tinsalissa, järj. yhteistyössä Raisi- on työväenopiston kanssa
Lintujen tiirailuilta 1	22.4. klo 18-20	Raisionlahden lintutornilla. Pai- kalla avuliaita lintumiehiä kauko- putkineen, hyvä tilaisuus oppia tunnistamaan muuttolintuja.
Lintujen tiirailuilta 2	28.4. klo 18-20	Raisionlahden lintutornilla
Lintujen tiirailuilta 3	5.5. klo 18-20	Raisionlahden lintutornilla
Friisilän pihatapahtuma	24.5. klo 10-14	Perinteinen pihatapahtuma kas- vinvaihtopöytineen.
Yölaulajaretki	2.6. klo 21	Kokoontuminen Raisionlahden lintutornin parkkipaikalla, liiku- taan polkupyörillä.
Lasten lintupäivä	6.-7.6.	
Luonnonkukkienpäivä	14.6.	

Kotisivuiltamme löydät ajantasaiset tapahtumatiedot. Seuraa myös ilmoitteluaamme *Raisio tiedottaa* -lehdessä!

Retki Isokarin majakkasaarelle 13.6.2009

Kesäretkemme kohdistuu ulkomerelle, Isokarin majakkasaarelle. Isokari on ensi näkemältä karu ja kalliainen saari, mutta sisäosista löytyy lehtoalueitakin.

Saari on kasvistoltaan melkoinen aarreaitta, ja linnuista kiinnostuneelle sekä saarelta että merimatkan varrelta löytyy paljon kiikaroitavaa. Saaristoluonnon ja majakan lisäksi saaren nähtävyyksiä ovat vanha ja uusi luotsiasema, museotykki, sekä vanhat majakka- ja luotsiyhteiskunnan rakennukset.

Lähdemme Raision kaupungintalon edestä klo 8.30 bussilla Kustaviin, mistä jatkamme laivalla Isokarin majakalle. Laivamatka kestää noin 2 tuntia, ja matkan voi viettää joko kannella tai sisätiloissa. Isokarissa nautitaan keittolounas ja kahvit. Lisäksi on hyvä pakata reppuun mukaan väli-

palaa. Lämpimät ja tuulenpitävät vaatteet ovat tarpeen, ja kiikari kannattaa ottaa mukaan. Raisioon palataan noin klo 19.

Ilmoittautumiset Jan Hietaselle (jan.hietanen@dnainternet.net / 040 7165 129) viimeistään sunnuntaina 31.5. Ilmoittaudu nopeasti, sillä mukaan mahtuu vain rajoitettu määrä osallistujia!

Retken hinta: jäsenet 40 e, muut 50 e, lapset 25 e, alle kouluikäiset ilmaiseksi. Hintaan sisältyvät bussi- ja venematkat, keittolounas ja kahvit sekä opastus saarella. Matka maksetaan yhdistyksen tilille viimeistään viikkoa ennen matkaa (OP 571052-5147179, viitteeksi Isokari / osallistujien nimet). Jos tuuliolot eivät salli Isokariin pääsyä veneellä tai lähtijöitä on liian vähän, retki peruuntuu. Tällöin osallistumismaksut palautetaan kokonaisuudessaan.

Lisätietoa Isokarista: www.isokari.com

Kuva: Eeva Ennola

Suomen luonnonsuojeluliitto

Värillinen versio jäsenlehdessä löytyy Raisiojokillakson luonnonsuojeluyhdistys ry:n kotisivulta pdf-muodossa